

TÄHEKE

Nr12

1999

Jõulusalme suur-
telt ja väikestelt

Jõuluhaldja
kingid

Pöörane limusiin

Koerad koolis

Agility – mis see
on?

Fotoaparaadiga
lindu varitsemas

Öökull Uhuu
üllatab

Teeme jõulu-
maastiku

ISSN 0134-2266

9 770134 226003

HENNO KÄO Detsember

JÕULUKUU KÄES,
AGA JÕULUD VEEL KAUGEL.
TAEVAS VAATAB MAAD.
LAPSED VAATAVAD TAEVASSE:
KAS HAKKAB JUBA ÜKSKORD SADAMA ?
LUND, IKKA LUND,
MIDA SIIS VEEL !
ÕU ON TÄIS
PÄKAPIKKUDE PISIKESI PÄKAJÄLGI.
KEEGI PEALE MURI
EI NÄE NEID,
SEST LUND,
LUND JU EI OLE.
MURI KA EI NÄE,
TEMA TUNNEB.

ORAVAD ON HALLID JA ÕNNETUD,
JÄNESED ON VALGED JA VIHASED –
KUHU SEE LUMI SIIS JÄÄB ?

KIRIKUKELLAD JUBA
KÖHATAVAD KÖRISID KÕLAVAKS,
TORNID TORKAVAD OMA TIPUD
PILVEDESSE:
KAS LUND ON ?
KUI EI OLEGI,
JÕULUD TULEVAD IKKA.

MILVI PANGA

Pärispühad

KUUSKEDENI VÕIB
IGA LINNALAPSKI JÕUDA.
JÕULUKUUSK TULEB TUPPA,
EI NENDEST OLE PÕUDA.

PÄRISPÜHAD KUID ÄRKAVAD
TÄHEVAIKUSES VAANES.
SEAL, KUS HÄRMAS KATEDRAAL,
OOTEL ON SINAVAS LAANES.

Eks ole, nende jõulusalmide kirjapilt on hoopis teistsugune kui sa oled harjunud lugema. Salmid on kirjutatud võru murdes. Küll jõuluvana üllatub, kui sina, Virumaa, Harjumaa või Läänemaa laps talle võru murdes salmi loed!

MILVI PANGA Inne pühhi

MIS MI TIIMI PÜHINI ?
MÕSÕMI JA NÜHIMI.
VORSTIKERRI TOPIMI,
SALMÕ PÄHÄ OPIMI.
PRUULIMI JA KÜDSÄMI,
ET JAKKUS JAANIPÄÄVÄNI.

Ku jõulukõsõ jõudva

MILVI PANGA

KU PÜHÄKESE PERÄL,
KU JÕULUKÕSÕ JÕUDVA,
OM KÜNDLID, ET KÜLLÄND SAA,
TÄÜS VAAGNID, ET VILLÄND SAA.
VUUR JÄLL`NUID JÕULUVANNU,
NII NOORÕMBID, KU VANNU
– KINÄ MEHE MÖLÕMBA.

Illustreerinud TIINA REINSALU

HENNO KÄO

Kolm salmi jõuluvanale

JÕULUVANAL PALJU PAKKE,
KINGIKOTT, NÄE, KÕRGUB LAKKE,
KINDLA PEALE SAAN SEALT MINA,
KÜLLAP MISKIT SAAD KA SINA.
KAS ON PÕHJUST PUGEDAGI,
SALMI ETTE LUGEDAGI ?

*
AKNA TAGA HELISEMAS
JÕULUTAEVA TÄHEKOOR,
MINA OLEN ALLES VÄIKE,
OLEN ALLES JÕULUNOOR.
TOA TEEB SÄRAVAKS JA KAUNIKS
KUUSEOKSTE KENADUS,
ÜKSKORD IKKA UKSEST SISSE
ASTUB JÕULUVANADUS.

*
SUVEST JÄÄNUD MÄLESTUSEKS
SUVESUVENIIRID,
MÕNEL PEAS ON DOLLARID,
MÕNEL HOOPIS LIIRID.
TÄNA JÕULUVANALE
PÄHE PANEN KROONI,
ISTMEKS PAKUN TABURETI-
SELLEST SAAB TA TROONI.

ANDEKS PALUMISE LILLED

HENNO KÄO

Kalendri järgi oleks talv pidanud juba ammu kohal olema. Aga mis talvel kalendrist! Tema tuleb ikka siis kui heaks arvab. Või veelgi hiljem. Näib nii, et talv ei viitsi üldse kalendrisse vaadata. Võib muidugi ka olla, et tal polegi seda. Kalendrit. Kuid mine tea, äkki oli tal seal kuskil Põhjanaba kandis parajasti palju tegemist. Igatahes pidi Leeni nüüd päevad läbi toas istuma, sest õues polnud midagi teha. Seal oli kõik hall ja vettinud. Ja selles oli süüdi talv. Õigemini see, et ta ei tulnud. Aga ühel pimedal ööl, kui Leeni ja kõik teised magasid, ta tuli. Habe härmas ja näost punane. Raske öelda, oli see kiirest jooksmisest või hoopis häbipuna. Küllap on talvelgi südametunnistus. Ja küllap tundis ta häbi, et oli nii hiljaks jäänud. Just nii see võiski olla, sest ta asus kohe kibekähku tööle. Ta kirus ennast, et oli selle maanurga hoopis unustanud. Nüüd tahtis ta kõik heaks teha.

Teel olles oli talv kiiruga ehitanud jääsillad üle jõgede ja järvede. Nii sai tulla otse ega pidanud ümber veekogude vantsima. Ka maapinna oli ta kõvaks kahutanud, et ei tuleks mudas mütata. Talv oli kaasa tassinud ka seljataie raskeid lumepilvi. Nüüd laotas ta need üle taeva laiali. Kohe hakkasid unustatud maanurga kohal tantsima lumehelbed. Maa muutus tasapisi valgemaks, öögi heledamaks.

Talv vaatas ringi ega olnud ikka veel rahul. Midagi oli puudu. Ta oleks tahtnud inimestelt andeks paluda, et oli nii kaua viivitanud. Eriti lastelt. Ja kõige rohkem muidugi Leenilt. Aga kuidas seda teha, et kõik aru saaksid? Ta läks Leeni akna taha ja vaatas sisse. Tüdruk magas, kaisukaru kõvasti kaenlas. Laual vaasis olid mingid lilled.

Lilled! Äkki taipas talv, mida teha. Ta hakkas näpuga aknaklaasile lilli joonistama. Kui üks aknaruut täis sai, võttis ta ette järgmise. Joonistamine hakkas talvele üha rohkem meeldima. Ja kellele see siis ei meeldiks! Ta sattus nii hoogu, et hommikuks olid kõik selle maanurga aknad täis imelisi jäälilli. Andeks palumise lilli.

LILII REMMEL

Jõuluhaldja kingid

Sadas esimest õrna lund. Noorkuu kiired paistsid läbi lumehelveste ning ühest helbest sai jõuluhaldjas.

Natukene aega tantsis haldjas õhus, siis aga vaatas sobivat maandumiskohta otsides ringi. Ta nägi suurt viiekorruselist maja ning seal punaseid tuttmütsikesi akendel vilkumas.

"Ah kui palju päkapikke on ametis. Olen päris õigesse kohta satunud. Siin elab kindlasti palju lapsi."

Ta maandus aknalaual, kuhu päkapikud olid parajasti kogunenud. Väike jõuluhaldjas andis tervitusmuusi iga päkapiku habetunud põsele. Päkapikkude näod löid särama. Mõni oli enne kahelnud, kas laps, kel hommikul jäid hambad pesemata või kaerahelbepuder söömata, on ikka maiustuse ära teeninud. Nüüd said kõik need pisipatud andestatud. Igasse kinki ootavasse sussi otsustasid nad midagi poetada.

"Kes sina oled?" küsis kõige noorem päkapikk haldjalt.

"Ma olen jõuluhaldjas. Tulin lastele kinke tooma."

"Kus su kingid siis on? Ma ei näe kotti kusagil," päris pisike päkapikk, kes oli oma suure kommikoti üle ilmatu uhke.

"Otse minu südames," naeris jõuluhaldjas. "Aga et sa näeksid, kuidas ma kinke jagan, tule minuga kaasa, pisike ninatark!"

Jõuluhaldjas haaras päkapiku kaasa ja lendas kolmeaastase Rasmuse tuppa.

"Temale kingin ma kunstiande. Nüüdsest peale imetlevad kõik tema joonistusi. Kui ta ise ka veel õpib ja vaeva näeb, saab temast kunagi kuulus kunstnik." Ja haldjas puudutas õrnalt Rasmuse silmi.

"Lähme nüüd maiasmokk Kati juurde," lausus päkapikk. "Temale tuleb küll tort kinkida."

"Eks vaatame," muigas haldjas ning nad lendasid Kati tuppa. Haldjas puudutas Kati käsi ning lausus: "Sinu küpsetatud saiad saagu kõige kohevamad, tordid kõige maitsvamad, küpsised kõige imepärasemad. Kui sa ise tubli ja töökas oled, saab sinust üle linna kuulus pagar."

"Tõepoolest, see on parem kink kui lihtsalt üks tort," pidi pisike päkapikk tunnistama. "Aga läheme nüüd Hendrikut vaatama!"

Hendrik oli oma ehitusklotside vahele magama jäänud, pea kaisukaru kõhu peal. Haldjas silitas poisi lokke.

"Sina, mu tubli ehitaja, saad suurena arhitektiks. Palju ilusaid maju võib sinult loota. Sa pead ainult hoolega õppima."

Nõnda käis jõuluhaldjas tol talveõhtul paljude laste juures. Kui sa nüüd hästi järele mõtled, siis ehk leiad ka sina, et oled haldjalt kingi saanud. Kindlasti oled! Pea ainult meeles, et seda kinki on vaja ise endas otsida.

Hõbedase
limusiini

Pöörane tegu

AINO PERVIK

Sadas õrna lund. Hõbedane limusiin ootas bensiinijaama kohviku ees. Peremees ja perenaine jõid hommikukohvi. Ees oli pikk sõit.

Limusiini kõrvale sõitis tühja kastiga veoauto. Veoauto kabiinist hüppas välja juht. Temagi seadis sammud kohvikusse.

"Meil pole enam üldse aega, meil on vaja nobedasti koorma järele jõuda," torises veoauto, "ja nüüd ta seletab, et kui ta kohvi ei saa, siis jääb ta rooli magama. No on unine vend, kabiiniustki ei märganud korralikult kinni panna."

"Kas teil on magamata öö selja taga?" küsis hõbedane limusiin sõbralikult.

Veoauto vaatas talle umbusklikult otsa ja ümahtas midagi.

Äkki ilmusid talvehommikusest hämarusest veoauto kõrvale kaks meest, tõmbasid irtakil kabiiniukse lahti, hüppasid kabiini ja sõitsid minema.

"Mis see siis oli?" ehmatas hõbedane limusiin. "Ega ometi autovargad?"

Samas tulid kohvikust hõbedase limusiini peremees ja perenaine välja. Nad istusid autosse ja keerasid suurele teele.

Hõbedane limusiin kõhatas ja tahtis hakata oma kahtlusest rääkima, kuid perenaine pani autoraadio mängima. Seal tulid parajasti hommikused uudised, mida peremees ja perenaine kuulama hakkasid. Praegu ei tohtinud neid segada. Ka hiljem ei leidnud hõbedane limusiin rääkimiseks sobivat hetke, ja nii see jäigi.

Siis jõudsid nad kaugesse linna, kuhu peremehel asja oli. Hõbedane limusiin sai terve päeva igasuguste majade ees oodata. Alles õhtu eel asusid nad koduteele.

Oli jõulueelne aeg. Videvik jõudis varakult kätte. Hõbedasel limusiinil olid head laternad, millega teed vaadata.

Äkki nägi ta oma laternate valgusvihus hommikust tuttavat veoautot. Veoauto kast oli täis kuuski ja kuusekesi.

Hõbedase limusiini peremees sõitis veoautost mööda. Möödasõidul nägi hõbedane limusiin kabiinis neidsamu mehi, kes hommikul veoauto minema olid viinud.

"Appi!" hüüdis veoauto limusiini märgates.

Ja nüüd sooritas hõbedane limusiin oma elu kõige pöörasema teo. Ta keeras libedal teel veoautole ette.

Perenaine kiljatas surmahirmus. Peremees röögatas ja püüdis rooli keerata, kuid hõbedane limusiin oli kindlameelne ega lasknud end kõrvale juhtida.

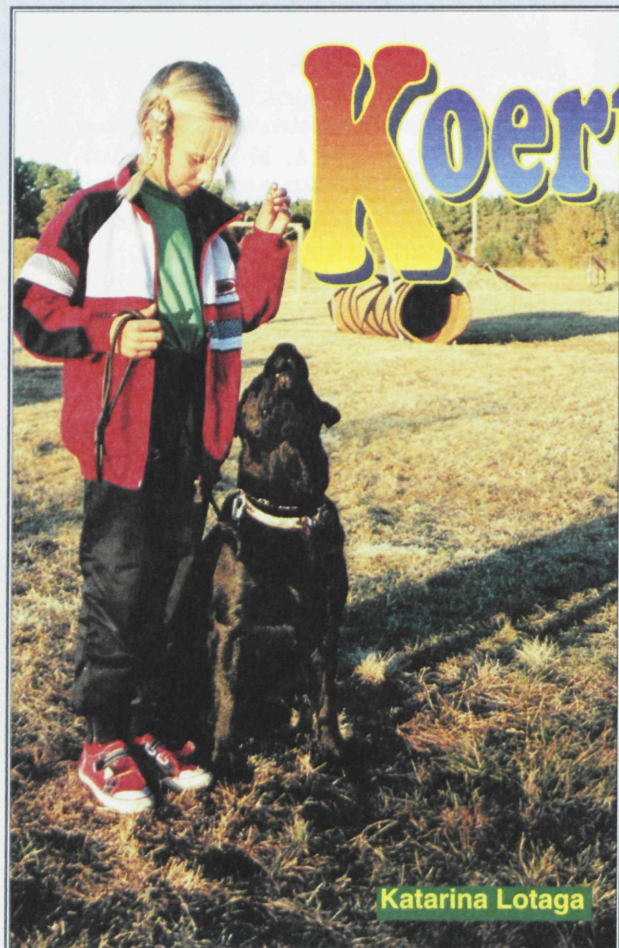
Ka veoauto võttis kogu julguse kokku. Päev läbi oli ta segadusse viiduna ja murelikuna olnud varaste juhtida. Praegu mõtles ta: kas nüüd või mitte kunagi! ja asus meeleheitlikult tegutsema. Veoauto sulges silmad ja kihutas teeäärsele lumisele põllule. Otse enne suurt kivi sai ta pidama. Seal tahtsid vargad punuma pista, kuid veoauto hoidis kõigest jõust kabiiniuksi kinni ja nad ei pääsenud välja. Vargad löid akna kirvega puruks ja katsumisid sealtpähe pögeneda, kuid veoauto surus klaasikillud nagu teravad hambad kokku ja pidas vargad hammaste vahel.

Hõbedase limusiini peremees kutsus mobiiltelefoniga kohale politsei.

Selgus, et ka kuused olid varastatud. Vargad tahtsid kuuski linnas jõulupudeks müüa.

Veoautojuht leiti bensiinijaama kohvikust üles. Vargad olid ta kinni sidunud ja laoruumi suhkrukottide taha ära peitnud. Veoauto oli väga õnnelik, et ta oma juhi jälle tagasi sai.

Kuid hõbedane limusiin värises öö läbi õuduse ja hirmu käes, kui ta vaid mõtles, mis jube õnnetus oleks võinud sellest pöörasest teost sündida.

Katarina Lotaga

AGILITY – MIS SEE ON ?

Kindlasti oled sa teleris näinud ratsasportlasi takistussõidul. Tarasid, kaksiktõkkeid, vee-takistust, hekke ja müüre, millest väledad hobused üle hopsavad. Umbes 30 aastat tagasi tuli inglise ratsasportlasele, suurele takistussõidu austajale John Varley'le mõte, et kas midagi taolist ei saaks korraldada ka koertevõistlusel. Koerad olid, teadagi, ammust ajast võistelnud. Ikka selles, kes osavamalt üle kõrge tara saab, kes julgemini trepil ronib, paremini poomil tasakaalu hoiab, kuulekam on jne. Koerad sooritasid oma võistlustel niiviisi

Koertega koolis

justkui rea üksikkatseid. Sellel puudus ratsasportile omane lennukus ja hoog. John Varley kujutles kuidas oleks, kui koerad, peremees kõrval, taoliselt ratsudele läbiks tervet takistuste ketti. Kui ka neile oleks oluline ülesande täitmiseks kulunud aeg. Ohohoo! See peaks ju päratu põnev olema!

Mõte leidis pooldajaid. Kavandati koertele sobivad tõkked ja takistused. Ja siis ühel päeval peeti suurel Londoni koertenäitusel ka esimene demonstratsioonvõistlus uuel alal. Nimeks sai see AGILITY, mis inglise keeles tähendab väledust, nobedust, nutikust.

Nüüd on AGILITY levinud kogu maailmas. Eestisse jõudis see 9 aastat tagasi Tallinna Jäähallis korraldatud soomlaste demonstratsiooniesinemisega.

KOERTEKOOLIS

Ühel päikeselisel sügisõhtul olen ma fotoaparaadiga Väana Vahikülas. Siin on Sirje Vetsi koertekool. Koertekool? Aga kuidas teisiti ikka nimetada paika, kus rotveilerid, labradorid, terjerid ja kes nad kõik on õpivad koeraelu aabitsatarkust. Siin on ka üks vähestest AGILITY platsidest Eestimaal.

Lapsed ja koerad on kutsutud tundi kella kuueks. Esimesena kalpsab autost aasale läikivmust labrador Lota ning muidugi ei raiska pilkugi kõrvalplatsil olevate asjapuude, AGILITY kaadervärgi jaoks. Nina niiskust haistmas (labradorid armastavad üle kõige vett) punub aastane Lota lähedal keerutava jõe suunas, muretsev Katarina (8a) kannul sõpra tagasi hõikumamas.

Üksteise järel nad saabuvad. Rotveiler Dora ja 12 aastane Eliisa, Sandra ja äge foksterjer Merri. Pisike Getter (5a) ja äärdeilterjeri vähendatud väljaanne welshi terjer Milla, Anett ja labrador Jolly...

Mida tahab koer, kes koduruumide kitsikusest avarale aasale pääsenud? Eks ikka joosta ja vallatleda. Pisut seda lubataksegi. Aga koolitunni aeg on väärtuslik. Ja varsti seisavad lapsed reas, koerad vasaku jala kõrval. Neil tuleb oma sõber istuma ja lamama panna, paigale sundida kui ise eemale jalutad ja loomulikult kontrollida, kas ikka neljajalgne partner esimese kutse peale juurde ruttab. Edu õppetöös, on siinkohal sobilik soovida!

Mina ei tule, puikleb Getteri Milla vastu

Sandra Merriga

IGAL KOERAL OMA KOMBED

"Ma tahtsin ammu õudselts koera," räägib Eliisa. "Algul pidime dogi võtma, aga siis olid tuttavate rotveileril pojad ja meie saime Dora." Dora on tormakas, on vaipu puruks näridud, rihma otsast lahti saades ära jooksnud, korra isegi Eliisat käest naksanud (Eliisa tahtis konti ära võtta), aga Eliisa ütleb ikkagi: "Ta on lihtsalt armas!" Ja eks Dora seda olegi. Usaldavalt vaatab ta uut käsklust oodates oma tüdruku poole.

Sandra on koertekoolis foksterjer Merriga. Kui Merri kutsikas oli, magas ta Sandra nuku-

vankris. Nüüd Merri nukuvankrisse ei mahu, nüüd kipub ta Sandra kaissu voodisse.

"Algul on viisakas, varsti haarab pool voodit enda alla," naerab Sandra. Ja samas tõsiselt: "Merri on vahel nii-ii jonnakas. Tuleb mul temaga alles vaeva näha!" Jonnaka Merri pärast valab Sandra platsil paar pisaratki.

Anettil (9a) on oma sõbra Jollyga kergem. Labradorid on tasakaalukad, leebed ja kohusetruud. Seetõttu kasutatakse neid sageli pimedate juhtkoertena. Jolly ei löö lärmi, kui ta tahab jalutama. Ta toob riulilt oma rihma, paneb pea viltu ja jääb ootama. Diivanile minek on Jollyle keelatud ja enam ta sinna ei tüki. Õpetamata hakkas ta Anettile susse kätte tooma. Ise tähelepanelik, ootab ta ka pererahvalt õrnust ja tähelepanu. "Kui me kodust ära läheme, peab Jollyle alati asja selgitama," räägib Anett. "Ära muretse, " teen talle pai. "Varsti oleme tagasi."

Aga kui see ununeb?

"Siis teeb ta kindla peale justkui kiusuks mõne pahanduse."

Anetti isal on oma tähelepanek:

"Siin platsil praegu õpetab koera tüdruk. Aga tegelikult õpetab koer ka kogu aeg teda. Koeraga tegelemine nõuab ju Anettilt järjekindlust, püsivust, südamlikkust."

TORUTUNNEL JA PIME KOTT

Selle päeva koertekool lõpeb Vahiküla AGILITY platsil laiali paigutatud tõkete vallutamise ja toru läbimisega. Suur kollane toru – sellest lipatakse rõõmsalt läbi. Teise toruga, pimedas tunneliga, platsikeeles kotiga, on asi keerukam. Anett peab ise kähvuli laskuma ja eeskujuks hakama, et Jolly järele tuleks. Asi paraneb, kui kotti niiviisi seatakse, et sealt valgust vastu kumab. Kui palju AGILITY rajal seadeldisi on? Pidavat olema oma 16 tükki.

MIDA ARVAB ASJATUNDJA

Koerteküsimustes on TÄHEKE juba aastakümned saanud nõu ja juhatus endiselt noorsoajakirjanikult, nüüdselt Eesti Raadio

töötajalt Laili Aasmannilt. Mida arvab paljudel võistlustel ja näitustel oma koertega hiilunud proua Aasmann AGILITY 'st?

"Suurepärase spordiala," on Laili Aasmann lausa vaimustatud. "Inimene ja koer moodustavad siin justkui terviku. Koer on käsu all, aga samal ajal tunneb end vabana. Mõlemad peavad koondama kogu oma tähelepanuvõime. Ja inimese jaoks ei ole siin vanusepiire. AGILITY sobib nii lastele kui ka eakatele inimestele." Laili Aasmann käib Vainküla AGILITY platsil oma kahe kuulsa saksa lambakoeraga – Hurmuri ja Jordaniga.

JAAN RANNAPI tekst ja fotod

"Ta on lihtsalt armas," ütleb Eliisa

JÕULUTAAT

Valge lumevatt on maas,
jõulutaat – ta tuleb taas.
Kui kohale on jõudnud ta,
siis kingid kätte annab ka.

Lastel silmad säravad,
plikatirtsud käravad
koolimaja väravas
saates taati paati.

Mari Saar I kl.

OOTAN JÕULE

Päkapikud juba käivad
heade laste aknal,
aga päevad tasa läevad –
kasvõi lükka takka.

Millal ükskord jõulumees
jõuab meie õue?
Mis on kingikoti sees?
Ärevus poeb põue.

Martin Nael IV kl.

HOBU JOOKSEB

Hobu jookseb nii, et kappab,
jõuluvana jälle teel.
Tähtis on, et ta ei toppaks,
laste juurde jõuaks veel.

Kell on palju, tähed taevas,
metsatee lund on täis.
Jõuluvana hinge vaevab,
kas ta jõuab, eks näis?

Kellukeste tilinal õue sõidab ratsu,
kingikuhjad saaniteki all.
Ta jõudis, lapsed juba jooksevad vastu,
palun, kellele kelk ja kellele sall.

Siim Tuurmaa II kl.

Salmid JÕULUVANALE

Kes siis ei teaks, mida kingikotiga üle ukseläve astunud jõuluvana ootab!
Ikka salme, ikka salme. Eestimaa kõige läänepoolsema põhikooli,
Kihelkonna Põhikooli lapsed mõtlesid neid ridu kirjutades oma väiksematele
õdedele-vennadele. Muidugi ikka endale ka. TÄHEKE aga mõtleb neid
toremaid salme ära trükkides sinule, jõuluvanaootaja!

PÄKAPIKK

Mina olen päkapikk,
veidikene häbelik.
Mulle meeldib kommi süüa,
mulle meeldib tantsu lüüa.

Päeval, siis kui sina mängid,
magan mina raskelt süngis.
Aga siis kui saabub öö,
algab päkapikul töö –
vaja viia näksi neile,
tublid need, kes olid eile.

Maria Lõbus II kl.

KINGISOOV

Ei ole mul vaja väljamaa nukku,
ei huvita mind uhke karu,
vaid palun too mulle elus kutsu,
vat see oleks tõeliselt maru.

Hea laps olen olnud aastaringi,
seda su päkapikud on näinud.
Nüüd murelikult käin toas ringi,
ja mõtlen su eelmisest käigust.

Kas salmid on mul hästi peas,
kas tantsud selged ongi?
Sest seda ma ju hästi tean,
et muidu jään ma jänni.

Enam ei ole esimene lumi,
läinud soe suvi.
Jõulutaat on teel.
Natukene ootan veel.

Laura Kassuk I kl.

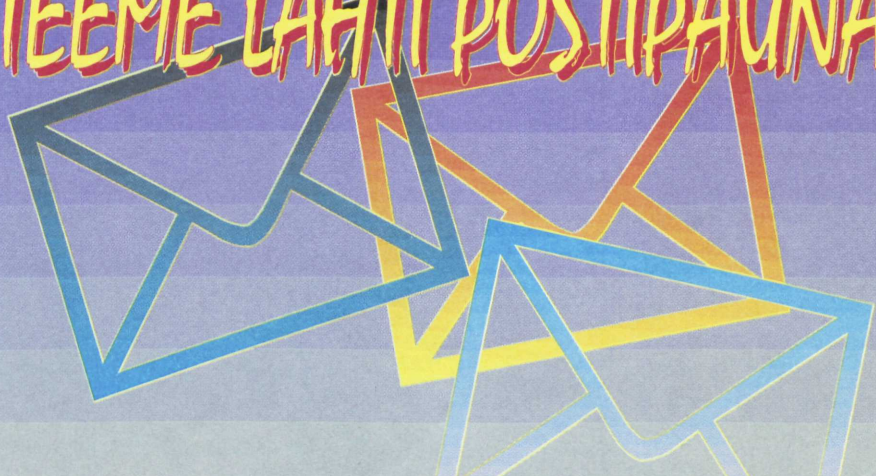

Illustreerinud PRIIT REA

Triin Sõber IV kl.

P. Rea

TEEME LAHTI POSTIPALUNA

10 aastase **INGMAR AASOJA** jõululugu

PÄKAPIKUD OSKAR JA INGMAR

KAUGEL PÕHJAMAAL ELASID PÄKAPIKUD OSKAR JA INGMAR. JÕULUD OLID LÄHEDAL, OLI VAJA PALJU PALJU TÕOD TEHA. OSKAR JA INGMAR AITASID LAPSI. ÜKS LAPSE EI SAANUD KUIDAGI LUULETUST PÄHE. TA MÕTLES, ET LÄHEB PAREM MAGAMA. ENNE PANI TA SUSSI AKNALAUALE. OSKAR JA INGMAR PANID SUSSI SISSE KIRJA. LAPSE ÄRKAS HALVA UNE PÄRAST, VAATAS SUSSI JA NÄGI KIRJA: LOE OMA LUGEMIKKU! LAPSE HAKKAS LUGEMA, LUGES RAAMATU LÄBI JA NÄGI UUT KIRJA: LOE JUST LUULETUST! LAPSE LUGES MITU KORDA JA JÄI MAGAMA.

KUI TA HOMMIKUL ÜLES ÄRKAS, OLIS SUSSI SEES KOMM NIMEGA LUULETUS. LAPSE MÕTLES, ET TEEB PÄKAPIKKUDELE MÕNE LUULETUSE TÄNUTÄHEKS, AGA ENNE LOEB NEILE KOOLILUULETUST. JA HAKKAS SEDA PEAST LUGEMA.

KOOLIS SAI LAPSE PALJU KIITA. TÄNU OSKARILE JA INGMARILE OLIS TAL JU LUULETUS HÄSTI PEAS.

KUI JÕULUPÜHAD OLID JUBA PÄRIS KÄES, LÄKS OSKARIL JA INGMARIL TÕELISEKS TÖÖKS LAHTI. TULI TEADE, ET JÕULUVANA LENNUK LÄKS KATKI. MIDA TEHA? OSKARILE JA INGMARILE TULI MEELDE, ET VANA SAAN ON ALLES. PÕTRU EI OLNUD AGA SAANI ETTE PANNA. OSKAR JA INGMAR LÄKSID SIIS METSA, PANID SAANI JUURDE MAHA NÕORI JA NÕORI OTSA LIHATÜKID. HUNDID TULID, HAARASID LIHA JA PISTSID KOOS SAANIGA JOOKSU. LIHATÜKIKESI VISATI KOGU AEG TEE PEALE JA HUNDID JOOKSID NII ET VUHISES. KUNI KÕIK KINGID OLID VIIDUD.

OSKAR JA INGMAR ON TEINUD PALJU MUIDKI HÄID ASJU, AGA ROHKEM MA PRAEGU EI AVALDA. ON HEA, ET TE EI TEA, MIDA KÕIKE NAD TEHA VÕIVAD! IGATAHES VIIVAD NAD IKKA JA JÄLLE KOMME SUURTE JA VÄIKESTE SUSSIDE SISSE.

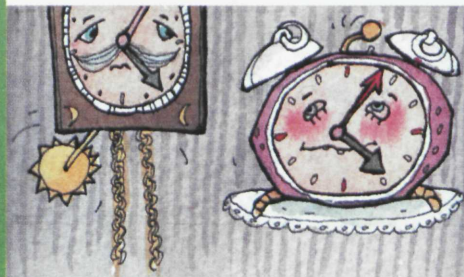
II klassi poisi **JOEL JURISSOO** kellalugu

KELLALUGU

ELASID KORD ÕDE JA VEND, KARMEN JA KARL. NEIL MÕLEMAL OLIS OMA KELL. KARMENIL OLIS SEINAKELL JA KARLIL OLIS LAUAKELL. ÜHEL ILUSAL PÄEVAL LÄKSID LAUAKELL JA SEINAKELL VAIDLEMA KUMB NÄITAB TÄPSEMAT AEGA, KUMB TIKSUB KIIREMINE JA KUMB ON ILUSAM. SEINAKELL OLIS VALGE JA LAUAKELL OLIS HALL. PARAJASTI TULID TUPPA KARMEN JA KARL. NAD LÄKSID OMA KELLADE JUURDE.

"MEIL MÕLEMAL ON JU NII ILUSAD KELLAD," ÜTLES KARMEN.

"MUIDUGI ON. JA MÕLEMAL ON TÄPSED KELLAD," ÜTLES KARL

KIRJASÕBRAD

Krista Karro 13 a
Tere kõik poisid ja tüdrukud vanuses 12-14 aastat. Ootan teilt kirju. Foto pole oluline. Minu huvialad on markide kogumine, ujumine, kergejõustik.
Address: 12917 Tallinn, Tammsaare 121-7.

Liina Oja 10 a
Soovin endale kirjasõpra. Minu huvialad: ratsutamine, ujumine, laulmine, rulluisutamine.
Address: 73301 Järvamaa, Järva-Jaani, Koeru tee 15-2.

Laura Pärtel
Ma sooviksin 10-11 aastast kirjasõpra. Minu huvialad on muusika, rahvatants ja laulmine. Ma kogun kleepse ja kommipabereid.
Address: 74806 Harjumaa, Loks, Pappi 7-24.

Anu Vismann 12 a
Mulle võiksid kirjutada poisid ja tüdrukud vanuses 11-14 a. Kui on, võiks saata foto. Minu hobia on tennis, arvutimängud, ujumine, maalimine ja käsitöö.
Address: 93817 Kuressaare, Aia 68-30.

Sandra Rähmi 10 a
Soovin leida kirjasõpra. Kogun marke ja udupilte.
Address: 13423 Tallinn, Tammsaare tee 84-30.

Jaanika Värton 9 a
Ootan kirja 9-11 aastastelt tüdrukutelt ja poistelt. Huvid: lugemine, telesa vaatamine, kirjutamine ja kleepekatte kogumine.
Address: 61301 Tartumaa, Puhja, Viljandi tee 32-27.

Sirle Teterin 11 a
Ootan kirju 10-14 a poistelt ja tüdrukutelt.
Huvid: ujumine, kleepsud, joonistamine, lugemine, märkide kogumine.
Address: 45201 L-Virumaa, Kadrina, Kalda 50.

PASKNÄÄR

Varese sugulane pasknäär on meil Eestis üpris tavaline lind. Hoolimata oma uhkest kuuest ei meeldi ta paljudele. Teda peetakse ekslikult sügiseseks marjaaedade röövliks. Tegelikult on marjakratt hoopis hallrastas, kes koos oma kaaslastega võib aias paari päevaga teha puhta töö. Marjaaedade külastamise asemel tegutseb pasknäär sügiseti hoopis tammikutes. Linnud kugistavad tõrud pugusse ja viivad varjulisse paika metsakõdu alla varjule. On leitud kuni nelja kilogrammi suuruseid tõrupeidikuid. Niimoodi toiduvaru kogudes aitavad pasknäär talvisel ajal kõhumure-

dest üle saada mõnelgi metsaelanikul. Aga kui panipaigad jäävad üles leidmata, võivad sealt võrsuda uued puukesed.

Suvisel pesitsusajal elab pasknäär metsa rüpes, talvel ilmub vahel ka inimelamute ligidusse toitu otsima. Kui ta leiab tihaste tarvis aknaleriputatud pekitüki, siis peagi viib ta selle ära.

Võimaliku hädaohu suhtes on pasknäär väga tähelepanelik. Inimest ei lase ta endale kuigi lähedale. Ja kui ta kord oma kärisevat häält kuulda laseb, siis on see heaks ohusignaaliks teistelegi metsaelanikele.

Hästi oskab pasknäär järgi teha teiste lindude hääli. Olen seda korduvalt kuulnud. Hiireviu hääle matkimine on

talle igapäevane asi, ent hoopis üllatav oli kuulda händkaku järgiaimamist. Lisaks muule on pasknääril olemas täiesti oma, hellalt kõhisev-kärisev vilistav vaikne viis, mille ta varakevadeses päikesepaistes kannab ette vaid oma armsamale.

OLEV MERIVEE tekst ja foto

Kuidas saadi nii teravad pildid linnust, kes inimest naljalt lähedale ei lase? Fotomees oli peidus telgis, mida siin näed.

ÖÖKULL UHU ÜLLATAVAD UUDISED KÕRVITSAVÕISTLUSED

Kes seda pealkirja lugedes arvab, et juttu tuleb raske-makaalulise- või kaunimakujulise kõrvitsa kasvatamisest, eksib suuresti. Ameerikas, Illinois'i ja Delaware osariikides on kõrvitsavõistlustel tegemist kaugus- ja täpsusheitega. Aga tegelikult pannakse võisteldes proovile osavõtjate tehniline nupukus. Kõrvitsaid heidetakse nimelt omatehtud seadmete jõul. Konstruktorid kasutavad peamiselt ära visatud kraami, vanametalli laoplaatsilt hangitud. Omatehtud seadme kohta kehtib ainult üks reegel – lõhkeaineid ega reaktiivkütust ei tohi kasutada. Vedrukahurid, kõikvõimalikud katapuldid ja kokkusurutud õhu jõul töötavad suurtükid aga on lubatud. Kui kaugele võib kõrvits lennata?

Kaks aastat tagasi püstitatud rekordiks on 1130 m 27 cm. Seega tublisti üle kilomeetri. Täpsuslaskmine käib muidugi märklauda pihta. Selle ala suur populaarsus pani aednikke aretama täpse tabamuse jaoks kõige paremini sobivat kõrvitsat. Arvata võib, et see peab olema kerakuju-line või silinderjas. Säärase spetsiaalkõrvitsa hind on praegu veel väga kõrge, umbes võrdne meil müügil olevate paljukäiguliste jalgrataste hinnaga. Kõrvitsavõistlused on ülalnimetatud kahes osariigis väga populaarsed. Pealtvaatajaid koguneb kümneid tuhandeid.

PALAVIKU PUHUL KIRSIMARI

Ühe Ameerika ülikooli teadlased avastasid, et küpsed kirsimarjad peatavad palju paremini põletikulisi protsesse kui kõigile tuntud aspiriin. Uuringud näitasid,

et 10 kirsimarja asendab tableti aspiriini. Nii et kui oled külmetanud ja lebad tulisena teki all, saab ema võtta palaviku alla peotäie küpsete kirssidega. Kas sa näe, võib selle kohta öelda. Küll on kahju, et talvisel ajal pole küpseid kirsse võtta. Kas purki pandud kirssidel ravivõime säilib, ei läinud öökull Uhuul korda välja uurida.

SULEPEA REHKENDAB

Kes poleks tänapäeval näinud taskuarvutit. Mõned väikesed sõrmepuudutused – ja arvud on liidetud, lahutatud, korrutatud ja jagatud. Nüüd on aga Prantsusmaal Fundamentaalelektronika Instituudis konstrueeritud tõeline koolilapse unistus. See on sulepea, mis ise loeb sinu kirjutatud rehkendustehte ja annab sulepeas oleval ekraanil välkkiirelt vastuse. Kes säärase imeriista omanikuks saab, peab algul teda õpetama oma käekirja lugema. Selleks tuleb kirjutada kaks korda läbi kõik numbrid nullist üheksani.

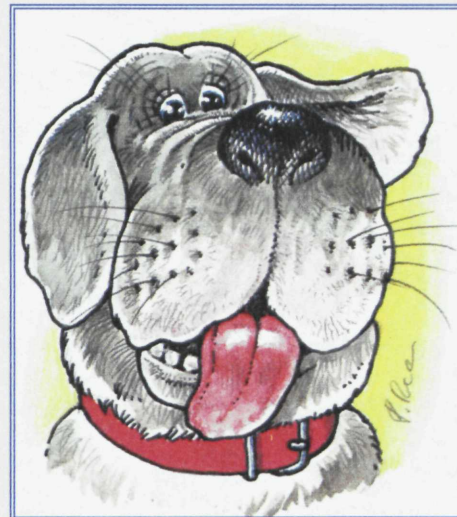
KÜLMIK HOOLITSEB

Kuulus Rootsi firma ELEKTROLUX hakkab tootma külmikuid, mis peavad arvet selle üle, kuidas kapis toiduvarudega lood on. Kui mõni toiduaine on otsakorral, tellib kapp ise interneti kaudu täiendust. Säärasele kapile on kompuuter sisse ehitatud, monitori ekraan aga võib ka televiisorina

töötada. Kapp pidavat müügile tulema aasta pärast.

SÕRMEJÄLG, NINAJÄLG

Igal inimesel on ainult talle omased sõrmejäljed. See avastati juba ammu. Sest ajast saadik on

Joonistanud PRIIT REA

sõrmejälgede kordumatust kasutatud isikute tuvastamisel. Kaua aega võrdlesid kuritegusid uurivad kriminalistid sõrmejälgi neid luubi all uurides. Muidugi nõudis see tohutult aega, et kuriteopaigal avastatud sõrmejalg mõne politsei kartoteegis oleva jäljega kokku viia. Nüüd teeb selle töö arvuti mõne sekundiga. Kas samalaadset viisil saab ka teisi elusolendeid tuvastada? Eks sa kuule, saab küll. Lehmade ja koerte puhul on seda tehtudki. Nimelt teatakse nüüd, et looma ninal on ainult talle omane kurrustik.

Käes on jõulukuu. Selle sajandi viimane kuu. Kõik kiirustavad kuhugi: kes kooli, kes trenni, kes kinke ostma. Kiirustades muutume sageli hooletuks ega märka, mis meie ümber toimub. Tänavail sõidab aga tohutult autosid ja mis seal salata, autojuhidki sageli kiirustavad. Stopp!

Enamus liiklusõnnetusi lastega toimub sõidutee ületamisel. Sõiduteed ületada on kõige kindlam ülekäigurajal või rohelise fooritulega. Aga ka seal tuleb ettevaatlik olla. Mine seda autojuhti tea.

Sageli tormatakse sõiduteele seisva auto või bussi eest ja tagant. Nii ei näe lähenevaid sõidukeid ja õnnetus ongi käes. Marile ja Jürile sõitsid külla vanaema ja vanaisa. Lapsed kiirustasid neid tervitama üle tee seisva auto juurde. Jüri märkas lähenevat autot, Mari tormas aga kohe sõiduteele ja sai autolt löögi. Õnneks lõppes kõik hästi ja Mari on jälle terve. Alati nii kergelt aga ei lähe. Seepärast pea alati meeles: sõiduteele astu alles siis, kui näed, et autosid ei tule.

Üsna sageli arvavad jalakäijad, et autotulede valguses on nad hästi nähtavad. Tegelikult nii see ei ole. Tumedates riietes jalakäijat asfaldil on üsna raske näha. Jalakäija teevad nähtavaks heledad riided, helkurpaelad riietel ja muidugi helkur. Kas sinul on helkur? Ära unusta seda kanda! Muide, helkurit peaksid kandma ka emad ja isad, kõik täiskasvanud. Jõulude puhul sobiks ka suurtele helkureid kinkida. Helkur on vajalik, sest kaitseb meid õnnetuste eest.

NÄE JA OLE NÄHTAV

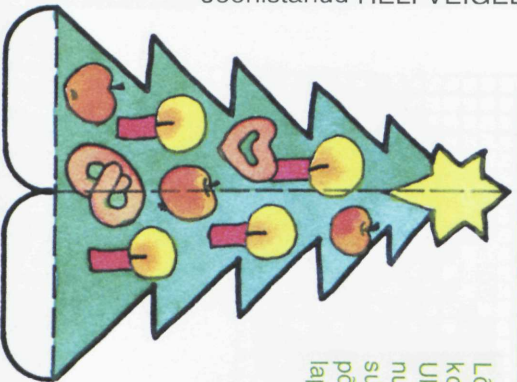
Oma ja teiste elu ei sea sa jalakäijana ohtu siis, kui
**JÄLGID LIIKLUSREEGLEID,
OLED TÄHELEPANELIK,
OSKAD ETTE VÄADATA JA NÄED OHTU,
OLED ISE NÄHTAV, SEST KANNAD
HELKURIT.**

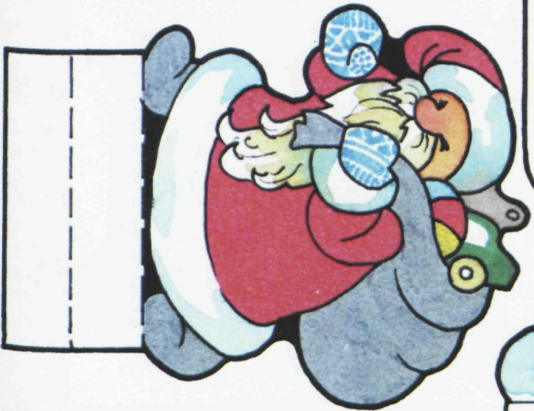
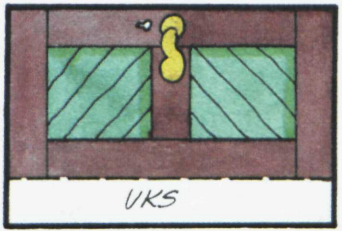
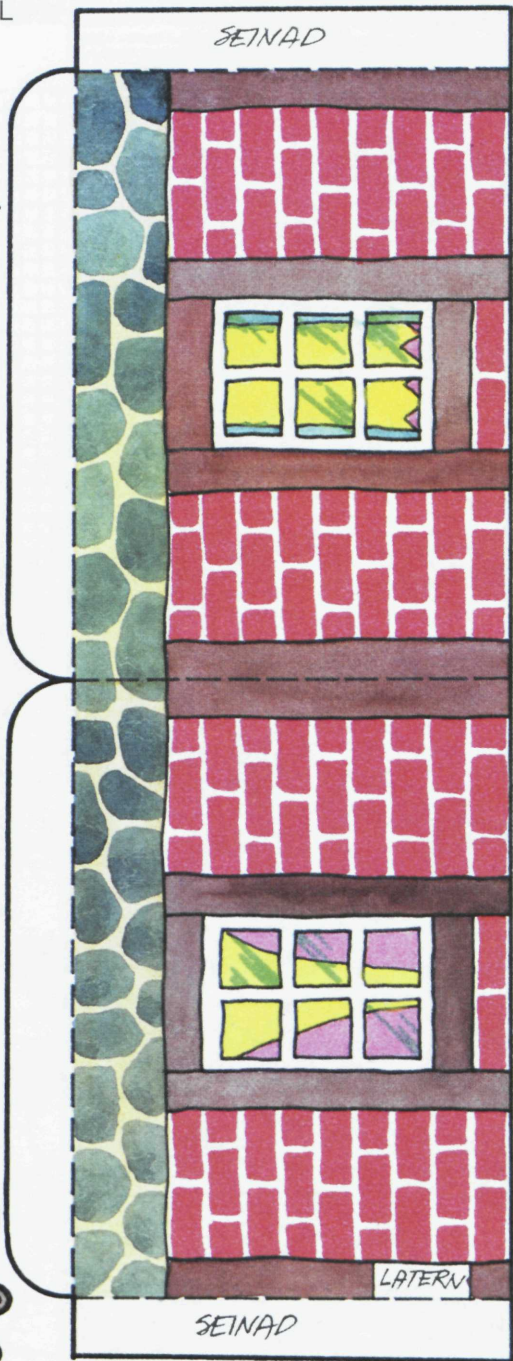
Joonistanud PRIIT REA

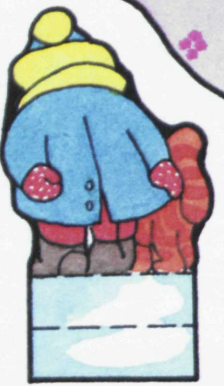
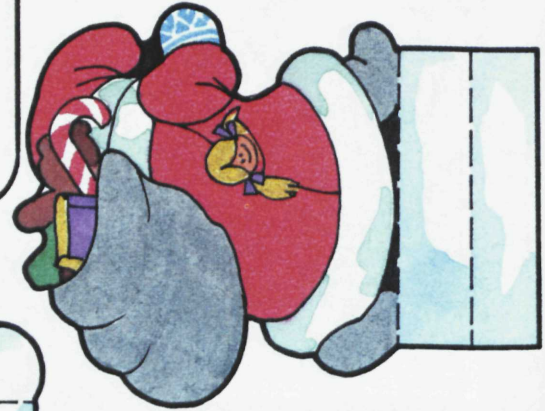
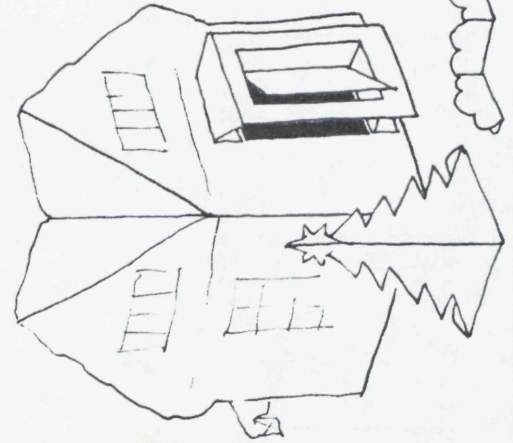
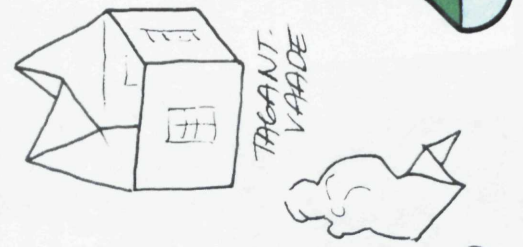
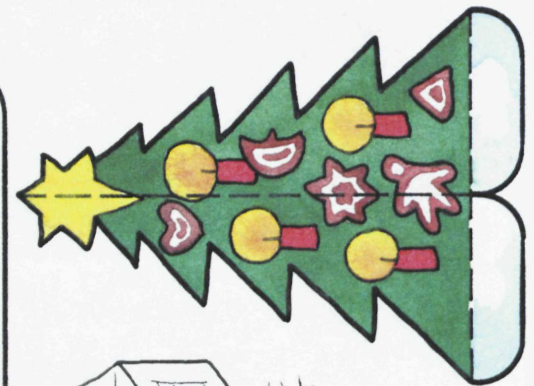
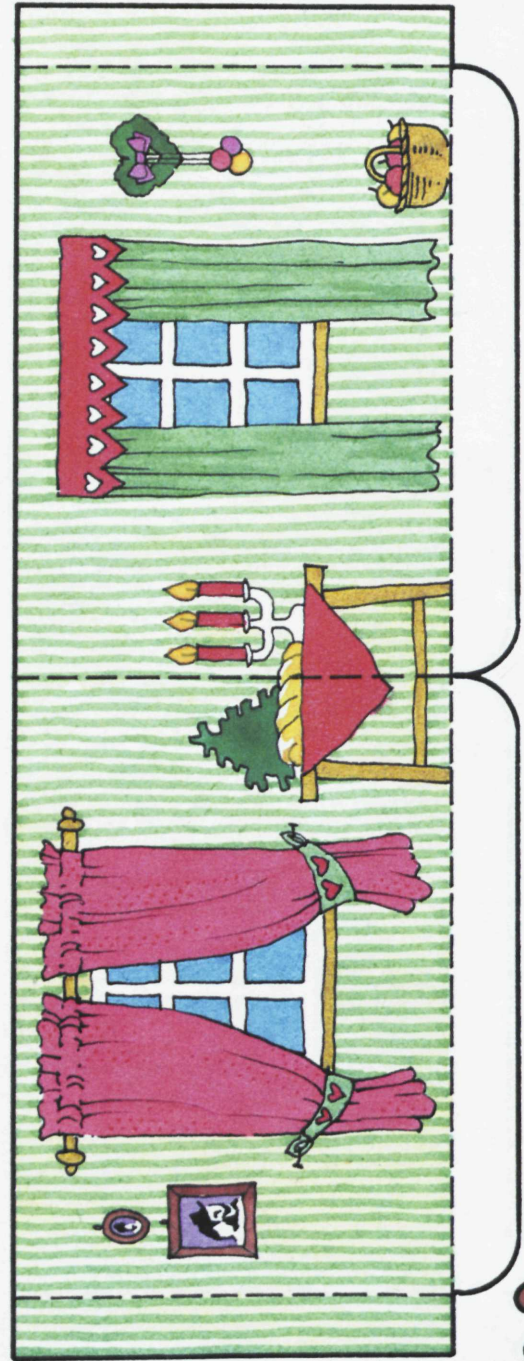
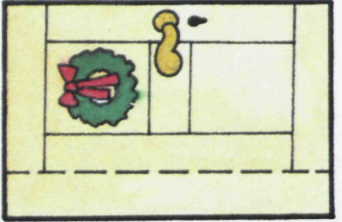
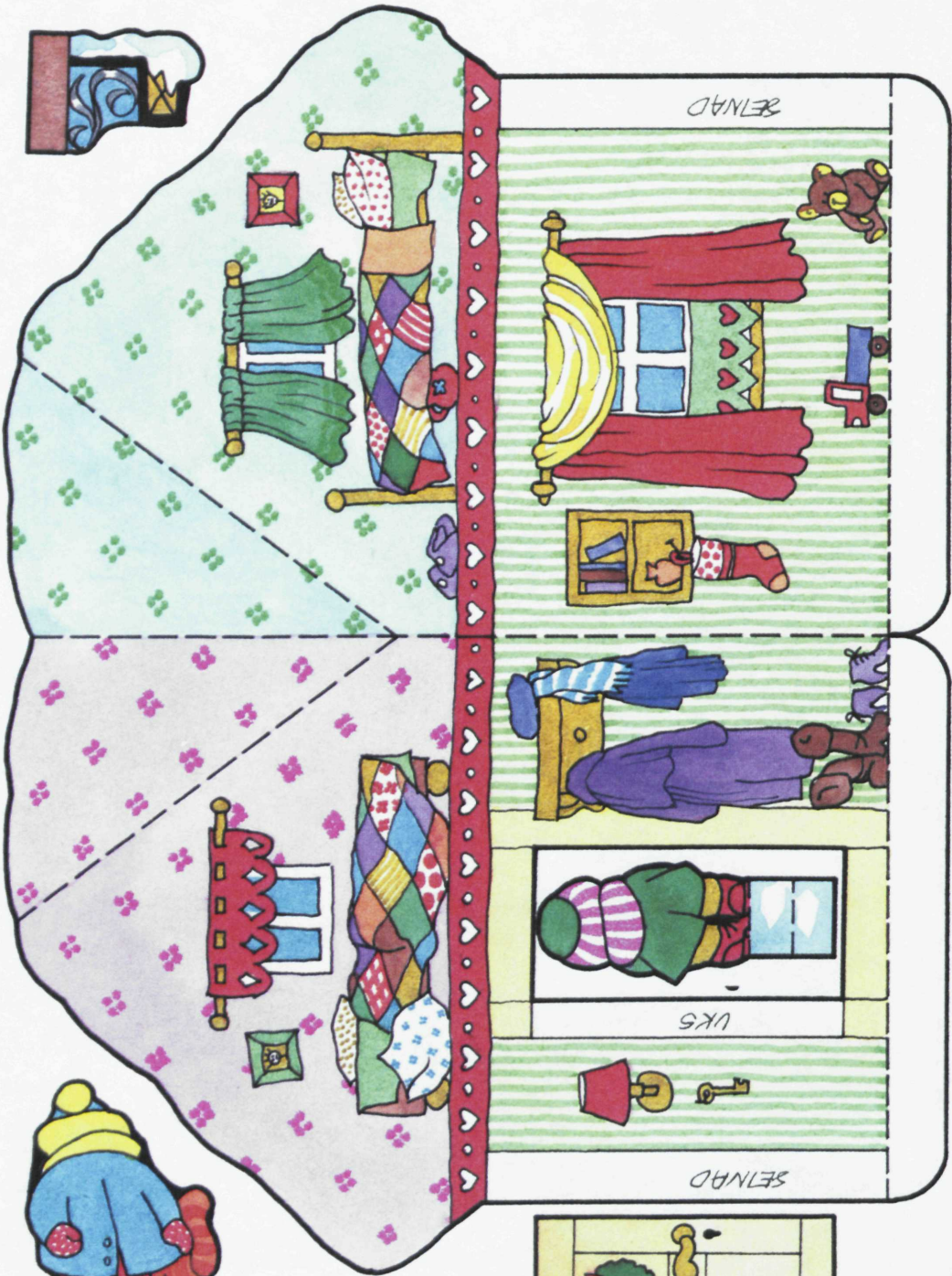
Joonistanud HELI VEIGEL

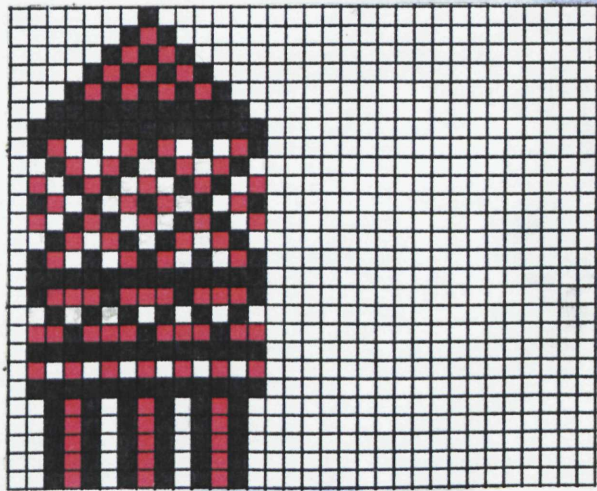
JÕULUMAASTIK

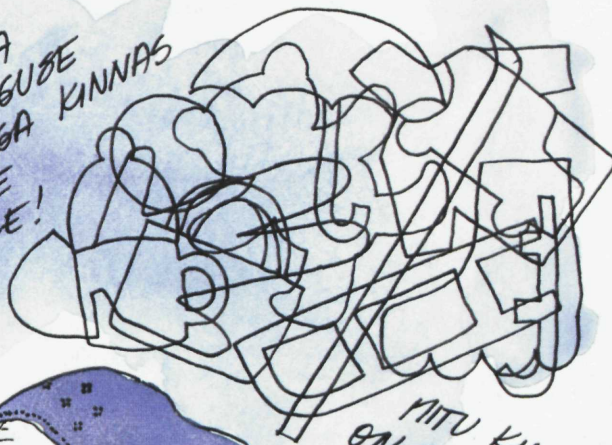
Lõika maja väljaspoolt välja, murra ja liimi joonise järgi kokku. Lõika sisse ukseauk ja liimi üks sissepoole. Ukseesine varikatus koos trepistmega liimi ukse ette. Maja nurga külge kinnita latern. Liimi maja vähemalt 20x20 cm suurusele valgele papile. Lisaks paberist kuuskedele ja pöösastele võid lisada puudeks päris oksakesi. Jõuluvana ja lapsed pane seisma volitud toe abili nagu joonisel näed.

JOONISTA
SAMASUGUSE
MUSTRIGA KINNAS
ESEMISE
KÕRVALE!

MITU KINKI
ON JOONUVANA
KOTIS? MIS
NEED ON?

KIRVUTA KOOTUD
ASJADE NIMED LÕNGA-
KERA RISTSÕNASSE -
SÕBITA SÕNAD PAIKA
JÄLGIDES TÄHTEDE ARVU
SÕNAS!

KES ON
LÕNGAKERA
TEHES?
1
2
3
4

MIS ON PILDIL VALESTI?
VÄRVI TEINE SÕNAK
ESEMISE JÄRGI JA
LÕPETA MUSTER!

Toimetuse address:
Pärnu mnt 67a
10134 Tallinn

Peatoimetaja
ELJU SILD
tel 6 463 698
Vanemtoimetaja
JAAN RÄNNAP
tel 6 463 697
Kunstiline toimetaja
PRIIT REA
tel 6 463 697

Printall
Tatari 64
10134 Tallinn

ESIKAANE
JOONISTAS
PRIIT REA

Joonistanud HELI VEIGEL

Autoajaloo esimesed

Sada ja viisteist aastat tagasi, seega siis aastal 1885, tegi saksa leiur Karl Friedrich Benz esimesed sõidukatsed kolmerattalise mootortõllaga. See veeres teraskodarate ja täiskummirehvidega rattal. Juhtrattast kaks korda suuremate tagarataste vahel paiknes rõhtha hoorattaga mootor. Jõud kanti üle jalgratta konstruktsiooni eeskujul kahekordsete lülidega keti abil. Tagarataste ees paiknes kahekordsete vedrudega, polsterdatud ja seljatoega iste, mis sarnanes hobutõlla kutsaripukiga. Kokku kaalus see autokrempel umbes 260 kilogrammi.

Kulus veel aasta, ja valmis sai Gottlieb Daimleri tõlla moodi auto. Et siin kasutati jõuallikana vedelkütusel (petrooleumil) töötavat mootorit, nimetatakse seda n.ö. teiseks esimeseks autoks.

Sealtmaalt algas auto pidev täiustamine. Auto arenguloos on lugematu hulk tähelepanuväärseid sündmusi, mis ühel või teisel moel aitas autol kujuneda selliseks nagu me teda tänapäeval tunneme.

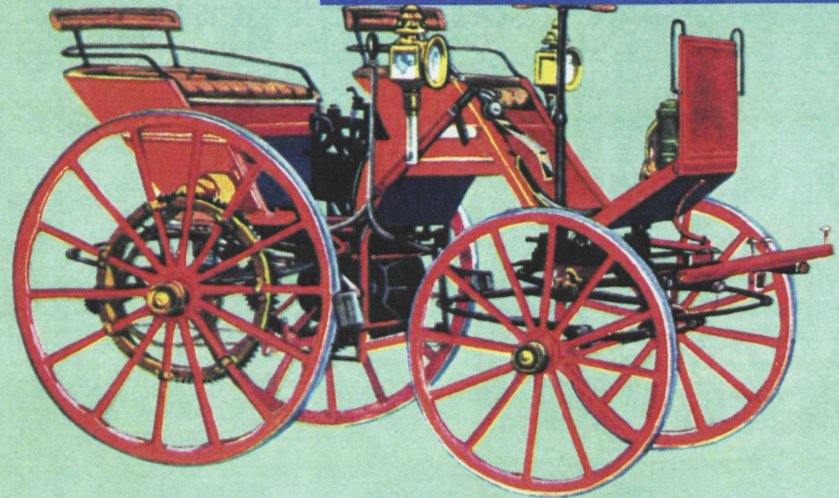
Nimetagem mõned:

Autoajaloo algul asus mootor sõiduki tagaosas, esimese ees asuva mootori sai auto 1891. aastal. Esimene elektrimootoriga auto ehitati Inglismaal (1888),

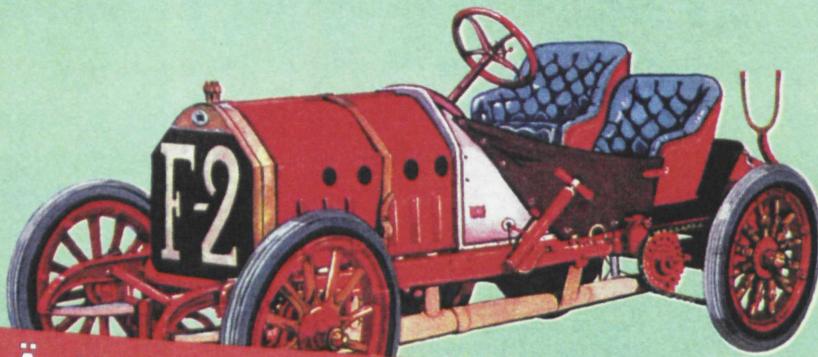
esimene diiselmootoriga auto Prantsusmaal (Peugeot 156). Tänapäevases autodemõllus on esmatähtis tagada sõitjate turvalisus. Auto kaitseraud võeti kasutusele aastal 1897, turvaelementidega kere 1932, turvavöö 1949, turvapadi 1972. Viikuvat suunanäiturit kasutati esmakordselt 1934. aastal, ohuvilkurit 1960. aastal.

MATI LAOS

Daimleri tõlla moodi auto. Võis sõita kuni 18 km/t. Mootori võimsuseks oli 1,1 hobujõudu.

1907. aastal valminud firma Fiat võidusõiduauto võis kihutada juba 160 km/t.

Sajandi algul oli auto enamasti ikka veel roolirattata, aga kiiruseks saavutas juba 35 km/t. Siit edasi muutus auto areng tormiliseks.

T Ä N A M E !

MEELDIVA KOOSTÖÖ JA ABI EEST 1999.a.
-EESTI POSTI
-MAANTEEAMETI LIIKLUSOHUTUST
-KULTUURKAPITALI
-AS REKATO